

D.M.A.S.I.
IV
456

7341

MĂNĂSTIREA MOLDOVITA

COMITETUL DE STAT
PENTRU CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ
ȘI SISTEMATIZARE
DIRECȚIA MONUMENTELOR ISTORICE

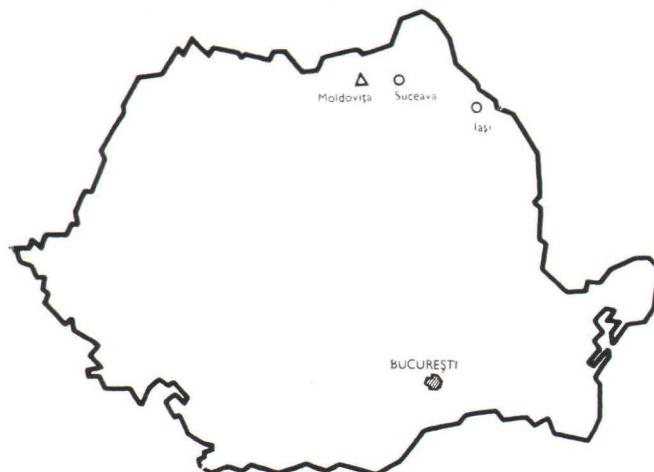
Coperta I: Biserică mănăstirii Moldovița după restaurare. Vedere dinspre sud-est
Coperta IV: Pisania și detaliu de frescă al pridvorului

Cover I: South-east view of the Moldovița Monastery after restoration
Cover IV: Votive inscription and detail of porch fresco

Обложка I: Церковь монастыря Молдовица после реставрации. Вид с юго-восточной стороны.
Обложка IV: Надпись и деталь фрески притвора.

Couverture I: L'église du monastère de Moldovița après la restauration, vue du sud-est
Couverture IV: Inscription et détail de fresque du portique

Umschlag I: Die Kirche des Klosters Moldovița nach der Restauration. Südostseite
Umschlag IV: Inschrift und Detail der Freske in der Vorhalle

Planul mănăstirii Moldovița:

1. Biserică
2. Clisarniță
3. Corpurile de clădiri
4. Turnul de intrare
5. Turnurile de colț ale incintei
6. Zidurile de incintă

The topographical plan of the Moldovița Monastery:

1. the church
2. the guests' house
3. adjoining buildings
4. the belfry
5. the defence towers
6. surrounding walls

План монастыря Молдовица:

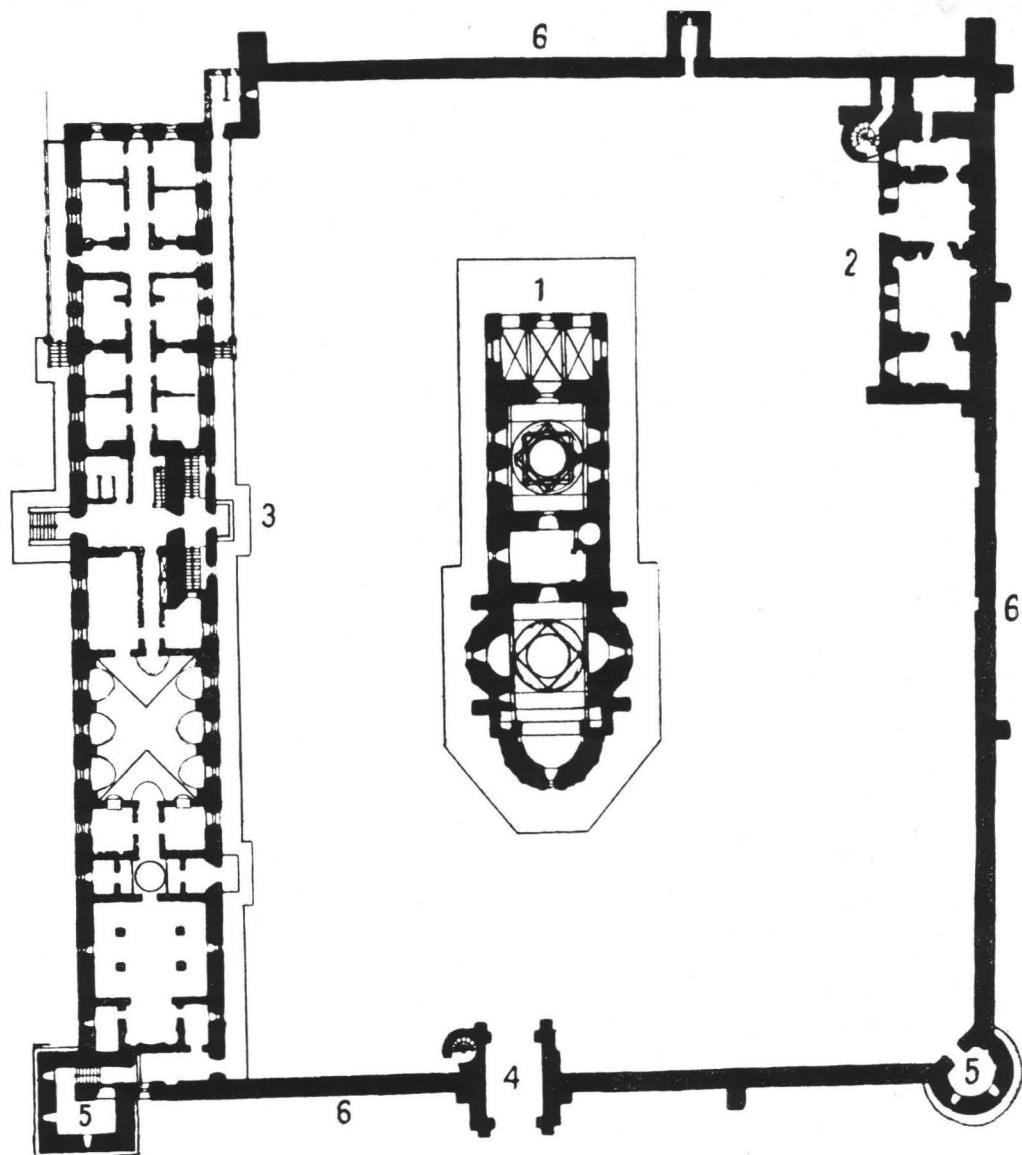
1. Церковь.
2. Ризница.
3. Комплекс зданий.
4. Входная башня.
5. Угловые башни.
6. Стены (ограда).

Le plan du monastère de Moldovița:

1. L'église
2. La « clisiarniță »
3. Le corps de bâtiments
4. La tour surmontant l'entrée
5. Les tours d'angle de l'enceinte
6. Les murs d'enceinte

Plan des Klosters Moldovița:

1. Die Kirche
2. Die Sakristei
3. Die Baukörper
4. Der Eingangsturm
5. Die Ecktürme der Umfassungsmauer
6. Die Umfassungsmauern

Moldovița este una dintre cele mai vechi și importante așezări mănăstirești din Moldova, alături de Neamț, Bistrița, Sf. Niculae din Poiana, Probotă și Humor.

Din clădirea inițială a mănăstirii (datând din secolul al XIV-lea), total distrusă în veacul al XVI-lea în urma unor alunecări de teren, nu se mai păstrează astăzi decât urmele bisericii.

Actuala mănăstire, situată la aproximativ 300 m de vechea așezare, a început să fie zidită de meșterii tocniți de domnitorul Petru Rareș în anul 1532 (an în care a și fost terminată biserică), pe marginea podișului care domină pitoreasca vale a Moldoviței.

Ansamblul mănăstiresc este înconjurat de un patrulater de ziduri înalte din piatră având pe latura de răsărit trei turnuri de apărare: cel de mijloc protejează intrarea în incintă; celelalte două au servit, unul ca turn întărit de apărare, altul (cel din colțul sud-est), drept clopotniță. În interiorul incintei sînt cuprinse biserica, fosta veșmîntărie denumită « clisiarniță » și un corp de clădiri care încide în întregime latura de sud a curții, reconstruit în prima jumătate a secolului al XVII-lea și refăcut cu prilejul ultimelor lucrări de restaurare (1954–1959).

1

1. Vedere generală a mănăstirii Moldovița
2. Latura de sud a incintei cu cele trei turnuri

1. General view of the Moldovița Monastery
2. Southern side with towers

1. Общий вид монастыря Молдовица.
2. Южная сторона ограды с тремя башнями.

1. Le monastère de Moldovița
2. Le côté sud de l'enceinte avec les trois tours

1. Gesamtansicht des Klosters Moldovița
2. Südseite mit den drei Türmen

2

Biserica, ridicată în anul 1532 și pictată în 1537, după cum se arată în pisania de piatră, face parte din grupul cunoscutelor biserici (Humor, Voronet, Arbore și Sucevița) din nordul Moldovei, în întregime pictate în exterior.

Inspirată, ca distribuție de plan, după biserică din Humor, Moldovița se deosebește de aceasta prin existența turlei ce se ridică peste naos și prin pridvorul său cu cinci arcade în loc de patru, cum sînt la Humor.

Pridvorul de la Moldovița este rezultatul unei evoluții fericite pornind de la Biserică lui Luca Arbore, urmărîtă la Părhăuți și Humor, ajungîndu-se la ultimul de acest tip în arhitectura moldovenească a epocii.

Înlănțuite într-o armonioasă succesiune de încăperi boltite, pridvorul, pronaosul, camera mormintelor, denumită «grofniță», și naosul, încadrat de cele trei abside, sînt îmbrăcate cu frumoase fresce, printre care se remarcă tabloul votiv care înfățișează pe Rareș, îmbrăcat în bogate haine domnești, împreună cu Doamna Elena și doi copii. Din grofniță, unde sub

3

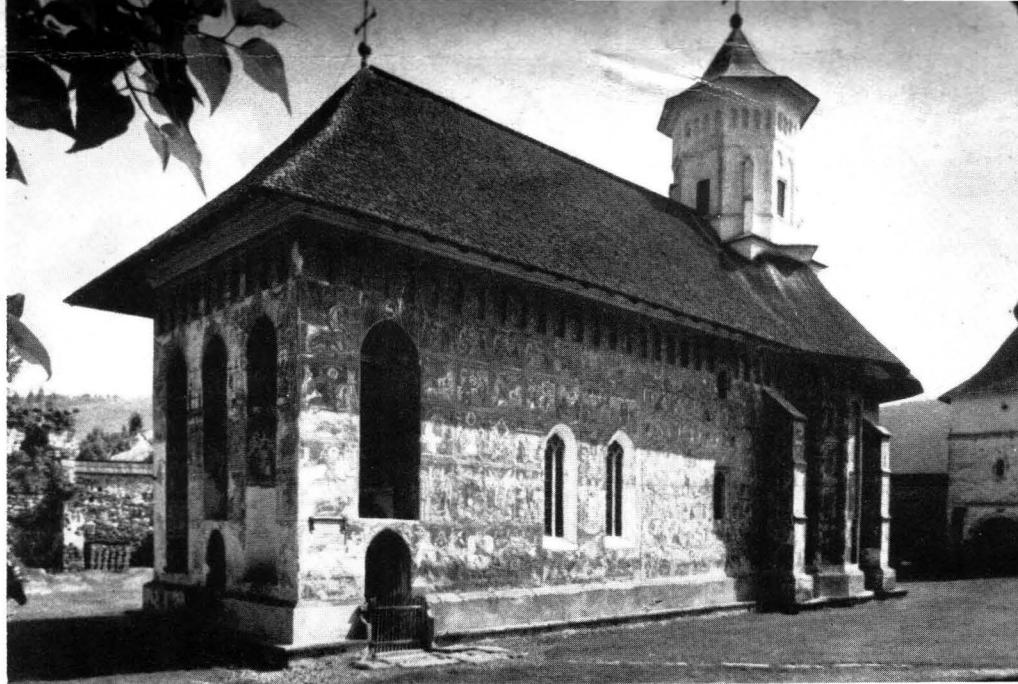
4

5

3. Turnul de intrare și zidul de incintă
4. Portalul turnului de intrare. Detaliu
5. Colțul de nord-est al incintei, cu clisiarniță

3. The belfry and the precincts wall
4. The belfry portal (detail)
5. North-east view of the guests' house—

3. Входная башня и часть ограды.
4. Портал входной башни. Деталь.
5. Северо-восточный угол двора с ризницей.

3. La tour surmontant l'entrée et le mur d'enceinte
4. Le portail sous la tour (détail)
5. Le coin nord-est de l'enceinte et la « clisiarniță »

3. Eingangsturm und Umfassungsmauer
4. Das Portal des Eingangsturms. Detail
5. Nordöstliche Ecke des Klosterbaus mit Sakristei

7

6. Biserica mănăstirii Moldovița după restaurare.
În dreapta se vede clisiarnița.

Vedere asupra pridvorului și laturii de sud:

7. Înainte de restaurare
8. După restaurare
9. Vedere dinspre sud-est înainte de restaurare

6. The church of Moldovița Monastery after restoratio. To the right, the guests' house.

The porch and the southern façade:

7. before restoration
8. after restoration
9. South-east view before restoration

6. Церковь монастыря Молдовица после реставрации. Справа видна ризница.

Вид на притвор и южную сторону:

7. До реставрации.
8. После реставрации.
9. Вид с юго-восточной стороны до реставрации.

6. L'église du monastère de Moldovița après la restauration. A droite, la « clisiarnița »

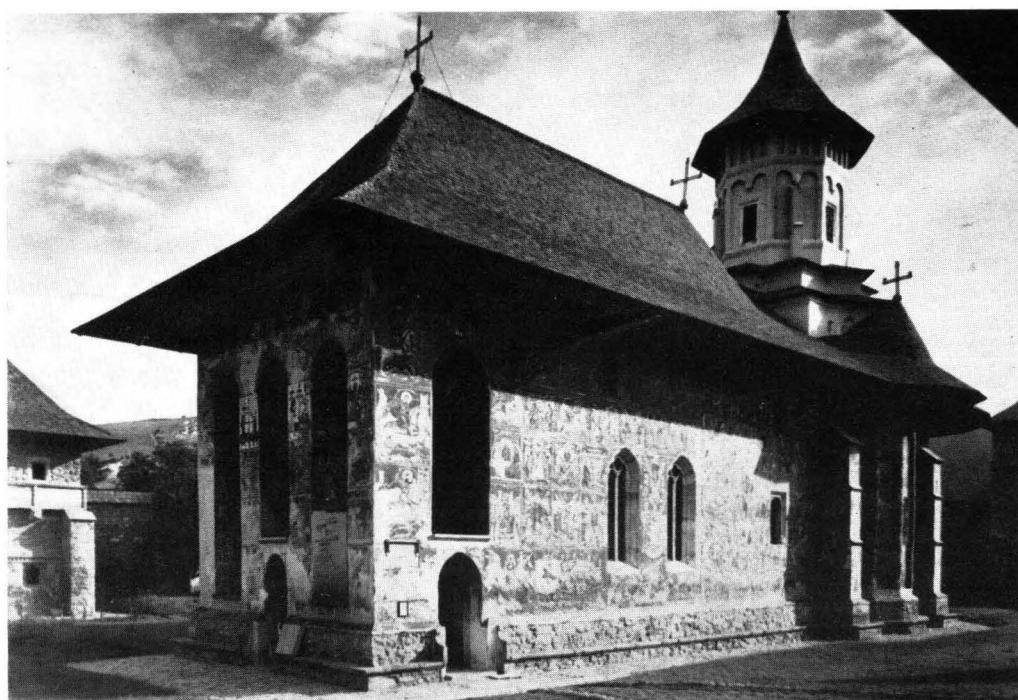
Vue sur le porche et le côté sud:

7. Avant la restauration
8. Après la restauration
9. Vue du côté sud-est, avant la restauration

6. Die Kirche des Klosters Moldovița nach der Restauration. Rechts ist die Sakristei sichtbar

Blick auf die Vorhalle und Südseite:

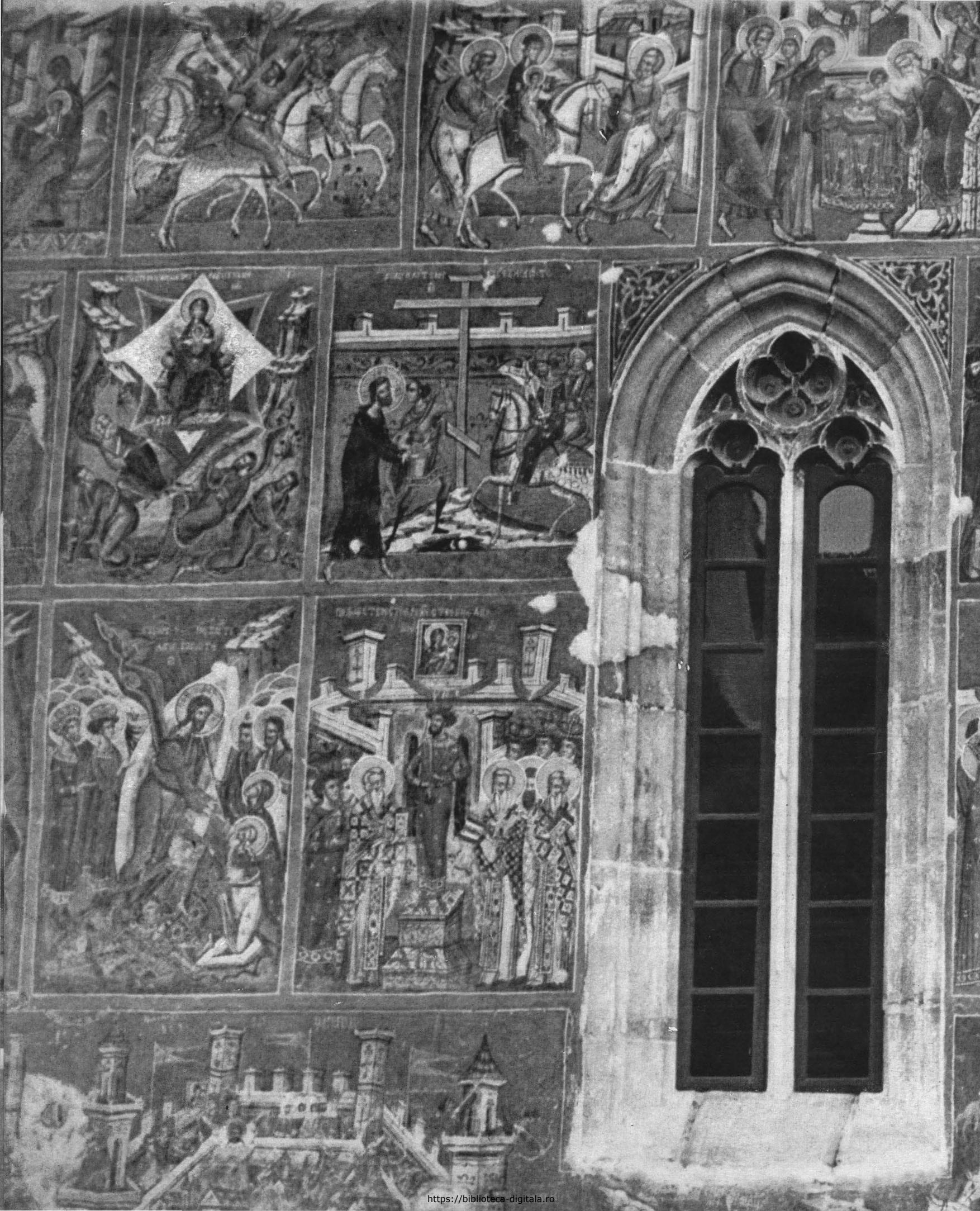
7. Vor der Restauration
8. Nach der Restauration
9. Südostseite vor der Restauration

8

9

10. Frescă exterioară pe zidul de sud al bisericii. Detaliu. În stînga jos scena « Asediul Constantinopolului »

11. Frescă exterioară pe absida sudică a bisericii. Detaliu

12. Tabloul votiv reprezentînd pe voievodul Petru Rareş cu familia

13. Aspect din interiorul bisericii

10. Fresco on the southern facade (detail). Bottom left, the Siege of Constantinople

11. Exterior fresco on the southern apsis (detail)

12. Votive painting featuring Prince Petru Rareş and his family

13. Interior view of the church

10. Фреска на южной наружной стene церкви. Деталь. Внизу слева фреска «Осада Царьграда».

11. Наружная фреска на южной апсиде церкви. Деталь.

12. Картина, изображающая донатора господаря Цетру Рареша с семьей.

13. Один из видов интерьера церкви.

10. Fresque extérieure ornant le mur sud de l'église (détail)
En bas, à gauche — « Le Siège de Constantinople »

11. Fresque extérieure sur l'abside sud de l'église (détail)

12. Tableau votif représentant le voïvode Petru Rareş et sa famille

13. Vue de l'intérieur de l'église

10. Freske an der südlichen Außenwand der Kirche. Detail.
Links unten die Szene „Die Belagerung Konstantinopels“

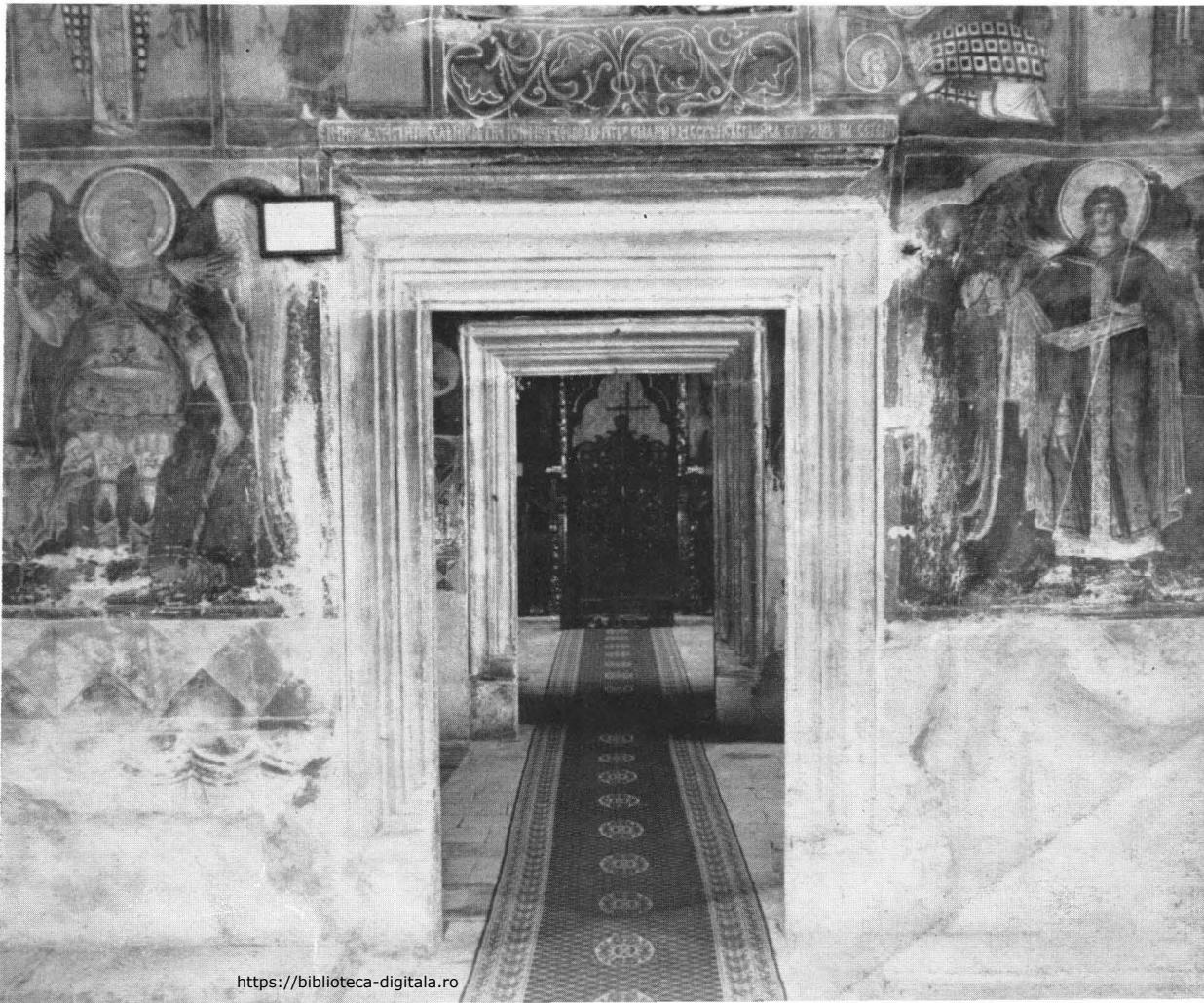
11. Freske an der Außenseite der Südapsis. Detail

12. Votivbild, den Fürsten Petru Rareş mit seiner Familie darstellend

13. Blick in das Innere der Kirche

12

13

un baldachin de piatră se află lespedea de mormânt a Episcopului Efrem, printr-o scară ascunsă în perete se poate accede într-o a doua încăperă boltită, suprapusă acesteia.

Valoarea deosebită a bisericii mănăstirii Moldovița constă însă în pictura în frescă a fațadelor, care apare ca și la celelalte biserici moldovenești din secolul al XVI-lea, pentru prima oară în istoria artei, sub forma unui veșmînt general policrom.

Dintre scenele frescelor exterioare se remarcă în mod deosebit pe fațada de sud motivul « Arborelui lui Iesu » și « Asediul Constantinoopolului ».

Coloritul viu al acestor picturi, în care domină un albastru lăptiu, a păstrat pînă astăzi o deosebită prospețime, deși biserică a rămas fără acoperiș de la desființarea mănăstirii în 1785 și pînă la începutul secolului al XIX-lea, cînd învelitoarea a fost refăcută, modificîndu-i-se însă infățișarea sa originară.

Revenirea la prima formă a acoperișului, cum apare în tabloul votiv, s-a făcut prin lucrările de restaurare începute în 1954 — cînd s-au mărit și stresinile pentru a se putea proteja cît mai bine picturile fațadelor.

Cele mai importante lucrări de restaurare au fost întreprinse la clisiarniță, clădire construită în anul 1612 și căzută în ruină încă din secolul trecut.

Încăperile boltite de la parter și etaj, legate între ele printr-o scară în spirală, și balconul de lemn montat pe console masive de piatră au fost reconstituite în formele originare după urmele găsite în timpul cercetărilor.

Singurul element nou față de vechea construcție este cerdacul de lemn de pe latura de apus, adăugat de restauratori la etajul clădirii spre a ușura accesul și pentru a permite vizitatorilor să admire dincolo de zidul de incintă peisajul liniștit al văii Moldoviței.

O dată cu aceste lucrări, terminate în 1959, s-au restaurat turnurile și zidul de incintă, precum și corpul de clădiri în care s-au amenajat pe lîngă un paraclis și o serie de încăperi noi în interiorul podului.

În clisiarniță s-a amenajat muzeul mănăstirii, în care sînt păstrate obiecte de valoare: o broderie de la 1484, un manuscris din 1612, ieșul lui Petru Rareș, strane din secolul al XVI-lea și a.s.

Noua șosea ce leagă Cîmpulung Moldovenesc de Rădăuți, trecînd prin Vatra Moldoviței peste munții Ciumîrnei, înglesnește vizitarea celor două mănăstiri vecine Moldovița și Sucevița, înrudite prin infățișarea lor de cetate și ale căror splendide podoabe picturale, ce înveșmîntează bisericile, încintă pe vizitator prin prospețimea coloritului și frumusețea compoziției, operă remarcabilă a meșterilor epocii.

14

15

14—15. Clisiarnița după restaurare. Vedere din incintă
16. Clisiarnița înainte de restaurare

14—15. The guests' house after restoration — view taken from the precincts
16. The guests' house before restoration

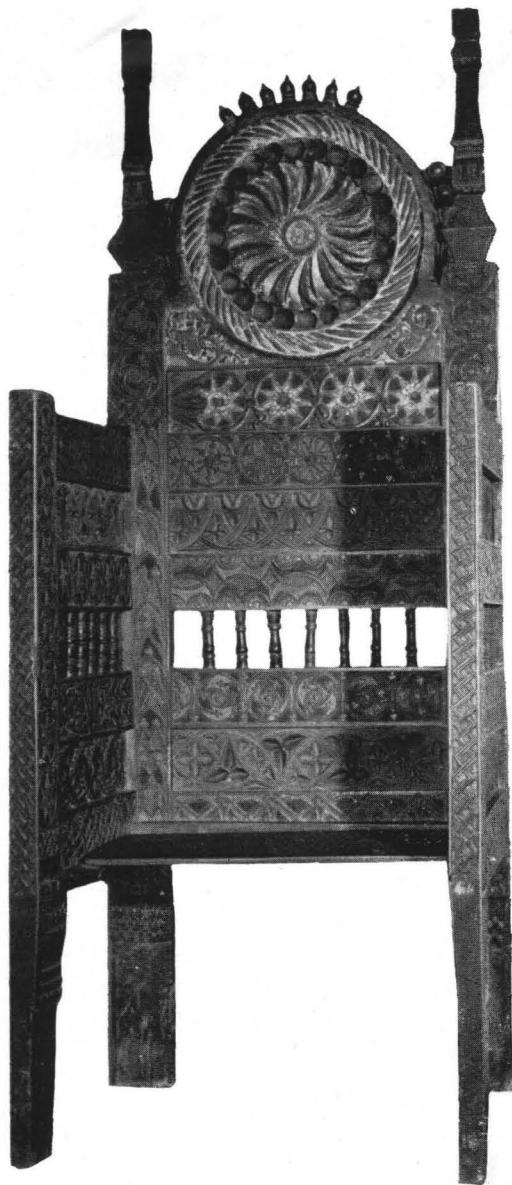
14—15. Ризница после реставрации. Вид со стороны двора.
16. Ризница до реставрации.

14—15. La «clisiarnița» après la restauration, vue de la cour
16. La « clisiarnița » avant la restauration

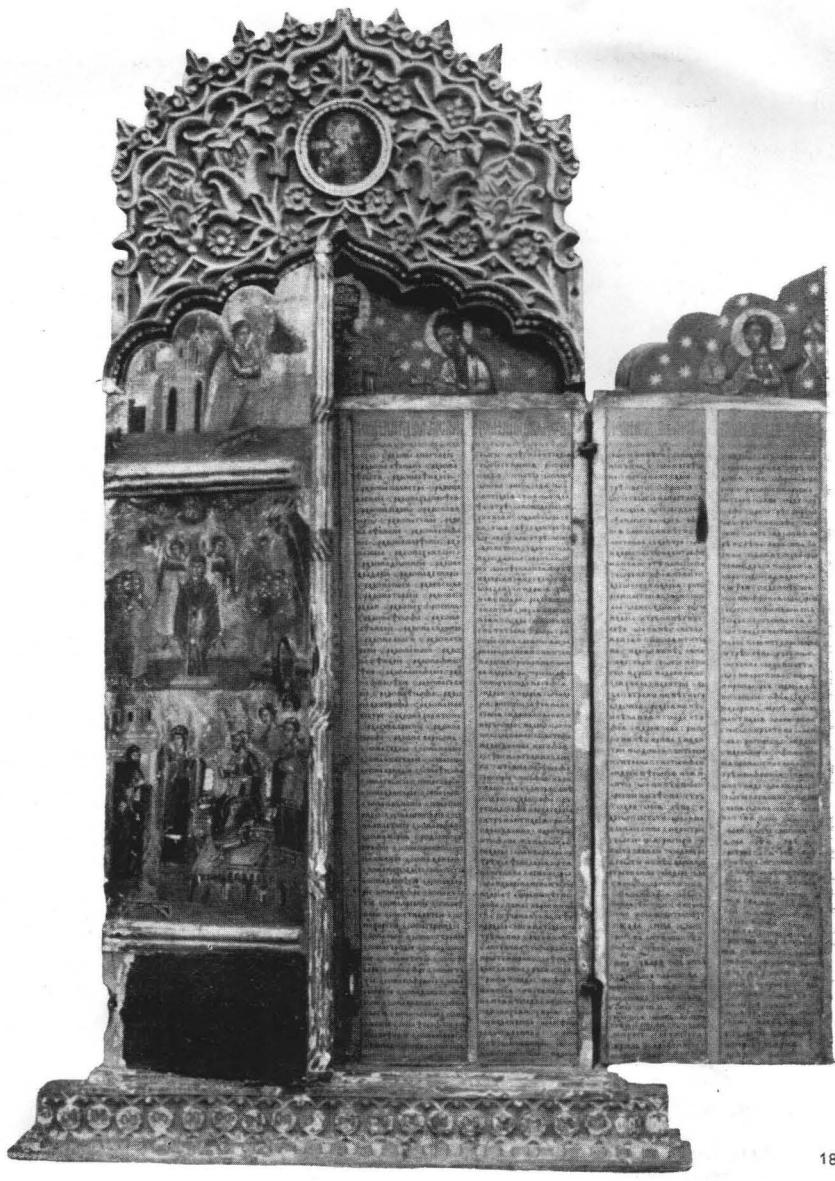
14—15. Die Sakristei nach der Restauration.
Außenansicht
16. Die Sakristei vor der Restauration

16

17.

18.

Piese de muzeu

- 17. Scaunul domnitorului Petru Rareş (secolul al XVI-lea)
- 18. Triptic (secolul al XVI-lea)
- 19. Analog (secolul al XVI-lea)

Display items

- 17. Prince Petru Rareş' throne (16th century)
- 18. 16th century triptych
- 19. Lectern (16th century)

Экспонаты музея:

- 17. Трон господаря Петру Рареша. XVI век.
- 18. Триптих. XVI век.
- 19. Аналой. XVI век.

Pièces de musée

- 17. Siège du prince régnant Petru Rareş
- 18. Triptyque (XVIe siècle)
- 19. Lutrin (XVIe siècle)

Museumsstücke

- 17. Der Thronsessel des Fürsten Petru Rareş (16. Jh.)
- 18. Triptychon aus dem 16. Jahrhundert
- 19. Gesangspult (16. Jh.)

19.

Founded during the 14th century, the Moldovița Monastery was totally destroyed by a landslide towards the beginning of the 16th century.

The monastery as it stands today was built in 1532 under Prince Petru Rareș, at some 300 m.-distance from the old foundation, on the terrace which dominates the picturesque Moldovița Valley.

The site of the Monastery comprises the church, the guests' house, used also for storing canonicals and the valuables of the church, the nuns' cells and the adjoining buildings, all of them enclosed by a quadrilateral stone wall, with three defence towers on its southern side.

The church raised in 1532, and painted five years later, has its façades entirely covered by frescoes. This practice which was used for the first time in the history of art can also be found at four other 16th century monasteries in Northern Moldavia, namely at Humor, Voroneț, Arbore and Sucevița.

The exterior frescoes — among which *The Siege of Constantinople* and the composition *The Tree of Jesse* are remarkable — particularly impress the onlooker by their live colouring, bright blue prevailing, which has preserved all its freshness to this day.

The restoration work carried out between 1954 and 1959 aimed at reconstituting the initial aspect of the church by rebuilding the roof in its original form; the guests' house, erected in 1612 and almost completely destroyed has likewise been rebuilt, as well as the group of buildings on the south, the surrounding walls and the defence towers.

The guests' house now houses a museum where valuable items are preserved and displayed.

The newly completed Cimpulung Moldovenesc — Rădăuți highroad, passing through Vatra Moldoviței facilitates the access to the Moldovița and Sucevița Monasteries, whose painted exteriors have made their fame travel far and wide beyond the country's boundaries.

Le premier monastère de Moldovița a été fondé au XIVe siècle. Deux siècles plus tard il s'est écroulé à la suite d'un glissement de terrain. Le monastère qu'on y voit aujourd'hui, situé à 300 m de l'ancienne institution, au bord du plateau qui domine la pittoresque vallée de la Moldovița, a été élevé par le prince régnant Petru Rareș en l'an 1532.

L'ensemble comprend une église, l'ancienne « clisiarnița » — sorte de sacristie qui servait aussi de demeure princière — et un corps de bâtiments, le tout entouré d'une enceinte de plan rectangulaire faite de murs en pierre et flanquée, sur le côté sud, de trois tours de défense.

L'église, bâtie en 1532 et peinte en 1537, forme — avec celles de Humor, de Voroneț, d'Arbore et de Sucevița — le groupe des cinq églises bien connues du nord de la Moldavie datant du XVIe siècle et couvertes intégralement de peintures murales à l'extérieur. Cette pratique faisait son apparition pour la première fois dans l'histoire de l'art.

Le vif coloris des fresques qui couvrent l'extérieur de l'église du monastère de Moldovița — où domine le bleu clair et se font plus particulièrement remarquer les scènes: « Le siège de Constantinople » et « L'Arbre de Jessé » — a conservé jusqu'à nos jours sa fraîcheur.

Les travaux de restauration exécutés entre 1954 et 1959 ont permis la réfection du toit de l'église dans sa forme initiale et la reconstruction de la « clisiarnița » datant de 1612 et qui avait été presque entièrement détruite; ont également été restaurés le corps de bâtiments occupant le côté sud, les murs d'enceinte et les tours.

Dans la « clisiarnița », on a aménagé le musée du monastère où sont conservés et exposés les objets de valeur.

La route Cimpulung Moldovenesc—Rădăuți, récemment construite et qui passe par Vatra Moldoviței, facilitera la visite du monastère de Moldovița aussi bien que de celui de Sucevița, ces deux monastères s'apparentant par plus d'un trait: leur allure de citadelles, leurs églises peintes qui enchantent le regard par la fraîcheur du coloris et la beauté de la composition, œuvre remarquable des artisans de l'époque.

Das erste Kloster Moldovița wurde im 14. Jahrhundert erbaut. Im 16. Jahrhundert wurde es infolge von Erdrutschen vollkommen zerstört.

Das gegenwärtige Kloster, 300 m vom alten Bau am Rande der Hochebene gelegen, die das malerische Moldovița-Tal beherrscht, wurde vom Fürsten Petru Rareș im Jahre 1532 errichtet.

Das Bauensemble besteht aus der Kirche, dem früheren Gebäude für die Aufbewahrung der Meßgewänder, „clisiarnița“ (Sakristei) genannt, und dem von Steinmauern in Viereckform umgebenen Baukörper, an dessen Südseite sich drei Verteidigungstürme erheben.

Die Kirche, im Jahre 1532 erbaut und 1537 ausgemalt, gehört neben Humor, Voroneț, Arbore und Sucevița zur Gruppe der bekannten Kirchen der Nordmoldau aus dem 16. Jahrhundert, die zur Gänze mit Wandmalereien bedeckt sind, ein in der Geschichte der Kunst erstmalig verzeichnetes Phänomen.

Das lebhafte Kolorit der Fresken an der Außenseite der Kirche des Klosters Moldovița, wo ein klares Blau vorherrscht, und unter denen die „Die Belagerung Konstantinopels“ und den „Stammbaum Esaus“ darstellenden Szenen in den Vordergrund treten, hat bis auf den heutigen Tag seine Frische bewahrt.

In den Jahren 1954—1959 wurde neben anderen Restaurierungsarbeiten das Dach der Kirche in seiner ursprünglichen Form wiederhergestellt und die aus dem Jahre 1612 stammende Sakristei, die zum Großteil zerstört war, wiederaufgebaut; ebenso wurden die Baukörper an der Südseite, die Umfassungsmauern und Türme restauriert.

In der Sakristei wurde das Museum des Klosters eingerichtet, wo Gegenstände von hohem Wert aufbewahrt und zur Schau gestellt sind.

Die jüngstens angelegte Landstraße Cimpulung Moldovenesc — Rădăuți, die über Vatra Moldoviței führt, wird den Besuch der Klöster Moldovița und Sucevița erleichtern. Diese beiden Klöster sind durch ihr an eine Festung gemahnendes Aussehen miteinander verwandt, die Fresken ihrer Kirchen bezaubern das Auge des Betrachters durch die Frische der Farben und die Schönheit der Komposition, bemerkenswerten Schöpfungen der Meister jener Epoche.

Монастырь Молдовица был построен в XIV веке. В XVI веке он был полностью разрушен вследствие оползней.

Ныне существующий монастырь, расположенный на склоне плоскогорья, возвышающегося над живописной долиной Молдовици, в 300 метрах от места, где находился старый монастырь, был воздвигнут господарем Петру Рарешем в 1532 году.

Ансамбль, включающий церковь, бывшую ризницу (ее называли и «клисиарница») и комплекс зданий, обнесен каменными стенами, образующими четырехугольник, на южной стороне которого находятся три защитные башни.

Церковь, построенная в 1532-м и расписанная в 1537 году, принадлежит к числу известных церквей Северной Молдовы XVI века (*Хумор, Воронец, Арбore, Сучевица*), целиком покрытых настенной живописью — явление, возникшее впервые в истории искусства.

Фрески, покрывающие наружные стены церкви монастыря Молдовица, очень хорошо сохранились до наших дней и отличаются живым колоритом с преобладанием ясного голубого цвета. Среди них следует особо отметить фрески «Осада Царьграда» и «Древо Иессея».

Благодаря реставрационным работам, предпринятым в 1954—1959 годах, была восстановлена крыша церкви в ее первоначальной форме и почти целиком разрушенная ризница, датируемая 1612 годом. Был реставрирован также комплекс зданий на южной стороне, ограда и защитные башни.

В ризнице устроен музей монастыря. Здесь хранятся предметы большой ценности.

Недавно построенное шоссе Кымпулунг-Молдовенеск — Рэдэуци, проходящее через Ватра-Молдовицей, облегчит посещение монастыря Молдовица, а также монастыря Сучевица. Оба монастыря, весьма сходные по своей архитектуре, похожи на крепости, а их расписанные церкви — замечательные творения мастеров той эпохи — восхищают посетителя свежестью колорита и красотой композиции.

22 lei

